

Den historiske baggrund for traumer i Kalaallit Nunaat og vigtigheden af udbredelsen af traumeterapeutiske redskaber

Skrevet af Lykke Borg Nielsen

Det der kendetegner Kalaallit Nunaat er den kollektive kultur, familiefællesskabet, den sociale nærhed, samt den barske men smukke natur og hav, der bidrager til fisk- og fangerkulturen. Den kollektive kultur og den nære kontakt til naturen og havet rummer en stor styrke og kraft, men den består også af en række udfordringer.

Som børnetalskvinden Aviâja Egede Lyng tidligere har udtalt om den kollektive kultur i Kalaallit Nunaat "Den mørke side er, at en kollektiv kultur kan føre til usunde strukturer, som tavshedskultur, social eksklusion og mobning". Fordi i den kollektive kultur passer man på hinanden, men det betyder desværre også nogle gange, at der opstår en tavshedskultur. Tavshedskulturen i Kalaallit Nunaat betyder, at vi nogle gange ikke taler om de ting, som kan være en trussel for det kollektive fællesskab. Som forsvarsadvokat Gedion Jeremiassen for nyligt har udtalt sig i kredsretten "Vi skal have en samfundsholdning til de problemer, som ser hos vores naboer og samboer i byer og bygder. Vi skal turde blande os, når børn går rundt uden for hele natten". Når vi er stille eller lukker øjnene, så laver vi et kollektivt svigt.

Den kollektive kultur samt den nære kontakt til naturen gør også, at døden er mere nærværende i samfundet. Der er et naturligt forhold til jagtkulturen, og derfor er der også en naturlig bevidsthed om vejret og havets luner. Derved er der også fra en tidlig alder en bevidsthed om naturulykker både på land og på havs. I Kalaallit Nunaat sker der årligt voldsomme ulykker og/eller katastrofer, som berører mange mennesker på grund af slægtsfællesskaber, sociale relationer og familiebånd på tværs af byer og bygder. De fleste kender en, der har død ved en unaturlig død. Mange kender også en, der har begået selvmord, været udsat for psykisk vold, fysisk vold, omsorgssvigt og/eller seksuelle overgreb. Det betyder, at langt flere mennesker bliver berørte end hvad man nogle gange tænker. Og langt flere er i risiko for at blive traumatiseret.

En undersøgelse foretaget af Sidsel Karsberg, ved Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet, viser at 86 % af de grønlandske unge har været udsat for én potentielt traumatiserende oplevelse. 74 % af de grønlandske unge har været vidne til, eller indirekte været udsat for mindst én potentielt traumatiserende oplevelse. Det er ikke, fordi unge i Grønland er mere udsatte for at opleve traumatiske oplevelser end andre lande, at så mange har oplevet én eller flere traumatiske begivenheder. I

stedet er det, ifølge undersøgelsen, fordi grønlandske unge i højere grad er udsat for visse specifikke traumatiske oplevelser end unge i nogle andre lande. De specifikke oplevelser er selvmordsforsøg, dødsfald af nærtstående familiemedlem, voldtægt, seksuelt misbrug, graviditet/abort, fysisk mishandling, at være ved at drukne og fravær af en forælder.

På trods af disse tal og udfordringer, så ligger Kalaallit Nunaats store styrke i fællesskabet. Som børnetalskvinden Aviâja Egede Lyng siger "Den lyse side er, at positive forandringer kan ske pludseligt og med stor kraft. Hvis de rigtige mennesker går forrest i en social bevægelse, vil resten af kollektivet følge dem."

Der er ikke en simpel forklaring på, hvorfor nogle mennesker bliver traumatiseret, mens andre ikke gør det, selvom de har oplevet samme begivenhed. Der er dog en række faktorer, der har en betydning for, hvorvidt et barn eller en ung bliver traumatiseret efter at have oplevet en voldsom begivenhed. De faktorer er: hvor voldsom har begivenheden været, hvornår i livet har man oplevet det, er det tilbagevendende voldsomme begivenheder, er nære omsorgspersoner indblandet i den voldsomme begivenhed samt hvilke beskyttende faktorer, er der i barnets liv og om der står nogle voksne klar til at hjælpe og passe på barnet, når de har været udsat for den voldsomme oplevelse. Traumatisering er særlig udbredt blandt udsatte familier, hvor der er svære opvækstvilkår.

Alle faktorerne har betydning for hvorvidt en voldsom begivenhed bliver til et traume, og alle faktorerne i forhold til hvordan traumet påvirket det enkelte barn eller ung, har betydning for hvilken indsats, der er den rigtige for barnet.

Derfor er det vigtigt at have grønlandske testredskaber, der uden at udspørge barnet, alligevel kan give os vigtige informationer om traumegraden, traumeefterreaktioner og adfærdsstrategier og hvilken eventuel støtte og hjælp barnet har brug for. Testredskaber hjælper derfor alle fagpersoner, med at udvælge og få igangsat den rette indsats meget tidlige.